

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Hirsch Jan

Název práce: Velkochorvatská a velkosrbská idea v pojetí Franja Tuđmana a Slobodana Miloševića. Praha, 2023. 86 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra ruských a východoevropských studií.

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Jan Hirsch si za cíl svého diplomního projektu zvolil detekci a analýzu velkosrbských a velkochorvatských idejí v politických projevech ústředních aktérů: Slobodana Miloševića a Franjo Tuđmana. Jeho cílem bylo prozkoumat, jaké diskurzivní prostředky byly v projevech pro artikulaci idejí „Velikého“ Srbska a Chorvatska zastoupeny a jak byly tyto výrazové prvky uzpůsobeny prostředím rozpadající se socialistické Jugoslávie. K dosažení tohoto cíle autor uplatnil metodu historické diskursivní analýzy, s jejíž pomocí analyzoval projevy v letech 1986–1991.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Diplomní práce je strukturována do tří kapitol. V první Hirsch nastiňuje svá teoretická a metodologická východiska, včetně uplatněné techniky diskurzivní analýzy. Ve druhé kapitole se diplomant věnuje diskusi velkosrbských a velkochorvatských koncepcí a jejich proměnám v 19. a 20. století. Ústřední třetí kapitola se věnuje diskurzivní analýze projevů S. Miloševića a F. Tuđmana a rozboru charakteru a zastoupení „velkých“ idejí v projevech obou politických protagonistů.

Diplomní práce má koherentní tvar a je logicky rozčleněna. Časově je projekt ohraničen nástupem S. Miloševića k moci v roce 1986 a doveden do rozpadu socialistické Jugoslávie v roce 1991.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

K formálním nedostatkům nemám žádné výraznější kritické připomínky. Jazykový projev práce je na vcelku solidní úrovni. Projekt vykazuje minimální množství překlepů či gramatických chyb. Autor cituje odpovídajícím způsobem, primární a sekundární zdroje jsou řádně uvedeny.

Na určitých místech obsahuje práce tvrzení, která jsou nesrozumitelná anebo zavádějící (např. diskuse velkochorvatské koncepcie obsahuje několik mylných či nepřesných tvrzení). Na jiných místech autor výklad výrazně zjednodušuje (např. konstatování, že Pašić se hlásil k myšlence jihoslovanského sjednocení v jeden stát „již ke konci roku 1914“ [s. 24]). Dynamika národnostní politiky královské Jugoslávie je též nastíněna generalizovaně. Obdobné platí i pro období existence SFRJ. V této době se státní politika termínu „národnostní menšina“ vyhýbala, naopak pro „menšiny“ používala opisů typu „národnostní skupina“. Autorem, na kterého diplomant odkazuje na s. 36, není Miloš, ale Michal Kopeček. Za krajně zjednodušující považuji diplomantův výklad pojetí jugoslávství během éry SFRJ.

Autor by též měl důsledně uvádět příjmení v srbochorvatštině, tedy s měkkým ć, nikoliv č, anebo v českém přepisu. V textu však diplomant s příjmeními pracuje nahodile, a používá jak místy srbochorvatskou, tak jinde českou variantu. Poznámky pod čarou by měly být důsledně uváděny až za interpunkcí, nikoliv před. Etnické čištění je nevhodným překladem, v češtině se užívá obratu „etnická čistka“.

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

[] Theses [] Turnitin [X] Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly: Celková podobnost 25 % dle Turnitinu.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Diplomant si za svůj cíl zvolil rozbor velkosrbské a velkochorvatské ideje. I když na toto téma byly již zpracovány desítky odborných studií a kandidátských prací, rozhodl se autor věnovat její komparativní perspektivě. Inovativní záměr by mohl být naplněn v případě shromáždění široké palety projevů a proslovů obou zmíněných protagonistů a ukázky konkrétních detekovaných prvků během jejich diskurzivní analýzy. Při pozorném čtení však vyplyne, že heuristickou základnu práce tvoří, s výjimkou sekundární odborné literatury a učebnicových textů, soubor vybraných textů S. Miloševiče (Godine raspleta) a několik projevů F. Tudjmana. Současně kvalita prací, o které se autor opírá, kolísá a je hodně soustředěna na odborné texty české provenience.

Diplomant se v diskusi velkosrbské a velkochorvatské ideje zbytečně podrobně věnuje období 19. století a první poloviny 20. století. Přestože rozumím autorově snaze zmapovat si materii spjatou s jím zkoumaným problémem, působí na mě některé doprovodné pasáže rozvlekle. Domnívám se, že v souvislosti s ústředním tématem by se kandidát měl věnovat především detailní diskusi rostoucího nacionalismu od 80. let 20. století, tedy kontextuálnímu podkladu pro studium politických diskursů obou protagonistů.

Teoreticko-metodologická rozprava je tezovitá. Není zde patrné, z jakých zdrojů autor vycházel, kolik projevů shromáždil a analyzoval a jak konkrétně ve své historické diskurzivní analýze postupoval. Namísto zevrubného rozboru dochází autor ke svým zjištěním spíše na základě poznatků syntetizovaných ze sekundární literatury. Přestože jeho závěry nejsou nesprávné, nejsou ani nikterak objektivní. Z jejich diskuse a komparace není především zřejmé, v čem byl jeho výzkum inovativní a co přinesl v rámci výzkumu rozpadající se Jugoslávie nového. Navzdory vyřčenému považují autorův závěr, že pojetí politik S. Miloševiče a F. Tudjmana měla více podobností než rozdílů, za cenný. Toto zjištění totiž utvrzuje převládající výklad v české i světové balkanistice o roli a charakteru politických režimů těchto dvou ústředních aktérů jugoslávské krize.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- 1) Při jaké příležitosti a proč právě tehdy byli Bosňáci uznáni jako národ?
- 2) Autor konstatuje, že poválečné uspořádání jugoslávské federace se skládalo ze šesti republik, „přičemž v každé z nich byl definován tzv. konstitutivní národ“ (s. 35). Jako výjimku uvádí Bosnu a Hercegovinu. Jaká ale byla situace v Chorvatsku či Černé Hoře?
- 3) Kdo byli a koho reprezentovali v SFRJ Jugoslávci?
- 4) V čem a jak se vyvíjel politický diskurs Slobodana Miloševiče a proč se nakonec tento protagonista rozhodl ve své politice stavět na nacionalismu?

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(A a B výborně, C a D velmi dobře, E dobře, F nevyhověl):

Diplomovou práci Jana Hirsche navrhuji hodnotit jako velmi dobrou – D.

Datum: 11.9.2023

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.